

Hatkassa-katsaus, helmikuu 2025

Tässä on viimeinen Pesäpuu ry:n Hatkassa-hankkeen katsaus. On aika sanoa kiitos ja sulkea läppärit Hatkassa-hankkeen osalta. Hankkeen STEA-rahoitus päättyy ja Hatkassa II -hanke ei saanut rahoitusta. Kaikkea ei hatkaamiseen liittyen saatu yhden hankkeen aikana valmiiksi, mutta parhaamme tehtiin. Hankkeen viimeiseen puoleen vuoteen mahtuu toiminnan asteittaisen alasajon lisäksi uusiakin asioita.

Tätä viimeistä katsausta kirjoittaessa hatkaamisen osalta on käynnissä isoja muutoksia erityisesti lastensuojelulainsäädännön osalta. Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelutyöryhmän loppuraportti [*Vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttäviä sekä rikoksia tekeviä alaikäisiä nuoria koskevan lastensuojelulainsäädännön uudistamisesta*](#) julkaistiin helmikuussa 2025. Loppuraportissa esitetään lukuisia lainsäädännön muutoksia ja lisäyksiä myös hatkaamisen osalta. Mitä tahansa muutoksia lainsäädäntöön tehdäänkin, jatkossakin tarvitaan käytäntöihin ja ajattelumalleihin liittyvää muutostyötä, jota myös Hatkassa-hankkeessa on tehty.

Kiitos kaikille niille, jotka ovat Hatkassa-hankkeen kolmen vuoden aikana halunneet keskustella, oivaltaa ja oppia meidän kanssamme hatkaamisesta, siihen liittyvistä asioista ja lastensuojelusta. Kiitos kaikille, jotka ovat osaltaan halunneet luoda uusia lastensuojelun käytäntöjä ja uutta tietoa lastensuojelusta. Erityinen kiitos nuorille ja läheisille, jotka luotitte meihin ja kerroitte elämästänne. Pidämme tätä luottamusta suuressa arvossa.

Syksyllä 2024 julkaistiin Hatkassa Suomessa II - Tilannekuva lastensuojelun sijaishuoltopaikoista kadoksissa olevista lapsista ja kansalliset toimenpide-ehdotukset-julkaisu. Kansallisen tason ehdotuksia tehtiin lainsäädännön, ohjauksen, valvonnan ja tiedonhallinnan osalta. Myös Hatkassa-hankkeen tekemiä lainsäädäntöä koskevia ehdotuksia oli otettu osaksi STM:n valmistelutyöryhmän ehdottamia muutoksia.

Helmikuussa 2025 julkaistiin Hatkassa Suomessa III – Paluu hatkasta -menetelmä - julkaisu. Julkaisu pitää sisällään Paluu hatkasta -menetelmän menetelmäkuvauksen ja menetelmän käyttöönoton mahdollistavat muut materiaalit. Paluu hatkasta -menetelmän taustalla on yhdysvaltalainen malli, jota Hatkassa-hankkeen työntekijät ovat muokanneet Suomessa sopivaksi yhdessä sen yhdysvaltaisten kehittäjien sekä suomalaisten lastensuojelun asiantuntijoiden ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Syksyn 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana on pidetty myös puheenvuoroja ja koulutuksia eri toimijoille hatkaamista koskien. Lisäksi hankkeen työntekijät ovat osallistuneet erilaisten verkostojen työhön, olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeriössä ja tukeneet opiskelijoita hatkaamista koskevien opinnäytteiden tekemisessä.

Hankkeen virallisen päättymisen jälkeen tullaan vielä julkaisemaan Hatkassa Suomessa IV – www.hatkassa.fi -julkaisu. Julkaisu pitää sisällään lähes kaikki samat sisällöt kuin

www.hatkassa.fi -verkkosivusto. Julkaisu kuvaa hatkaamista sellaisena kuin se tällä hetkellä nähdään, kun taas verkkosivuston sisältöihin voidaan tehdä tulevaisuudessa muutoksia esimerkiksi lainsäädännön muutosten myötä. Toivomme www.hatkassa.fi -verkkosivuston auttavat nuoria, läheisiä ja ammattilaisia myös jatkossa. Verkkosivustolta löytyvistä kokemustarinoista suurin osa on julkaistu myös audiomuodossa Pesäpuun youtube-kanavalla osoitteessa: <https://www.youtube.com/@pesapuury2024/videos>.

Lämmin kiitos jokaiselle hankkeen toimintaan osallistuneelle ja sen matkaa seuranneelle ihmisille.

Hatkassa-hankkeen (2022-2/2025) toiminnan aikana julkaistut hatkaamista koskevat julkaisut

(Sellaiset julkaisut, joissa hatkaaminen pääteemaa tai yksi pääteemoista.)

Haapala Maija, Kaijanen Milja, Minkkinen Minna & Westlund Onni (2023) Hatkassa Suomessa – Kohti kansallista tilannekuvaa lastensuojelun sijaishuollosta kadonneista lapsista. Pesäpuu ry. <https://pesapuu.fi/materiaalit/hatkassa-suomessa-kohti-kansallista-tilannekuvaa-lastensuojelun-sijaishuollosta-kadonneista-lapsista-raportti-2023>

Haapala Maija, Kaijanen Milja, Minkkinen Minna & Westlund Onni (3/2025 - tulossa) Hatkassa Suomessa IV – www.hatkassa.fi. Pesäpuu ry.

Isoniemi Sami (2023) Luvaton poissaoleminen sijaishuoltopaikasta: Poliisin antama virka-apu lastensuojeluviranomaiselle vuonna 2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165140>

Kekkonen Outi & Pekkarinen Elina (2024) Hatkassa lapsen silmin: Analyysi lastensuojelun sijaishuollosta luvatta poistuneiden lasten kyselytutkimuksesta. Lapsiasiavaltuutettu. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165358>

Minkkinen Minna & Westlund Onni (2024) Hatkassa Suomessa II - Tilannekuva lastensuojelun sijaishuoltopaikoista kadoksissa olevista lapsista ja kansalliset toimenpide-ehdotukset. Pesäpuu ry. <https://pesapuu.fi/materiaalit/hatkassa-suomessa-ii-tilannekuva-lastensuojelun-sijaishuoltopaikoista-kadonneista-lapsista-ja-kansalliset-toimenpide-ehdotukset/>

Minkkinen Minna & Westlund Onni (2025) Hatkassa Suomessa III – Paluu hatkasta - menetelmä. Pesäpuu ry. <https://pesapuu.fi/materiaalit/hatkassa-suomessa-iii-paluu-hatkasta-menetelma-2025/>

Vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttäviä sekä rikoksia tekeviä alaikäisiä nuoria koskevan lastensuojelulainsäädännön uudistamisen valmisteluryhmä (2025) Vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttäviä sekä rikoksia tekeviä alaikäisiä nuoria koskevan lastensuojelulainsäädännön uudistaminen: Valmisteluryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166073>

Hankkeen aikana valmistuneet opinnäytetyöt korkeakouluissa

2025

Lokkila, Sanna (2025) Luvattomasti sijaishuoltopaikastaan poistuneiden nuorten tuen tarpeet ja palveluiden karikot sosiaalityöntekijöiden kuvaamina. Pro-gradu tutkielma. Helsingin yliopisto <http://hdl.handle.net/10138/591262>

2024

Aitta-Aho, Elina (2024) Syyt ja riskitekijät sijoitettujen nuorten hatkaamiselle. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/items/222702e2-5e4e-4bdc-9d6c-86021cb5ef30>

Harju, Terhi (2024). Hukassa omasta halustaan? : Kuvaileva kirjallisuuskatsaus hatkaamisesta eli nuorten luvattomasta poistumisesta sijaishuoltopaikasta. Pro-gradu tutkielma. Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/179559>

Hänninen, Ronja (2024). Jalkautuvan nuorisotyön ja lastensuojelun yhteistyön kehittäminen: ilmiönä hatkalaiset katukuvassa. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/854248>

Juopperi, Miia (2024). Lapsen oikeusasema lastensuojelun sijaishuollon asiakkaana: Huostaanotetun lapsen oikeuksien toteutuminen. Pro-gradu tutkielma. Vaasa yliopisto. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/17526>

Kekäläinen, Emmi (2024) Sijaishuollon ammattilaisten näkökulmia hatkalta paluun jälkeisen menetelmätyöskentelyn kehittämiseen. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto <https://erepo.uef.fi/items/e8bb1d51-7510-4c0d-9857-9a81390ada26>

Kivimaa, Tiina (2024) Hallinnan näkökulma luvattomaan sijaishuoltopaikasta poissaolemiseen. Pro-gradu tutkielma. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202412194875>

Lautala, Anni (2024) Paluu hatkasta menetelmän mahdollisuudet: Lastensuojelulaitosten työntekijöiden kokemuksia menetelmän käytöstä ja hatkaamisen ehkäisemisestä. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/items/aa915fe8-73e1-4b56-8841-e9cfeb29f5d1>

Makkonen, Mira (2024). Ikkunasta itsenäisyyteen: Resilienssi nuorten hatkaamisen merkityksissä. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/155652>

Manelius, Henna (2024) Pidäthän itsestäsi huolta- Lastensuojelulain 69 a § rajoitustoimenpiteet ja hatkassa olevan lapsen tehokas palauttaminen lastensuojelulaitokseen. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

<https://erepo.uef.fi/items/d90e60ca-c418-47d2-9303-df4003fdc374>

Matikainen, Katja (2024). Hatkalaiset, jenginuoret ja kiusaajat: Kategoriat nuorten tekemiä väkivaltarikoksia koskevassa uutisoinnissa. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/161956>

Mäkelä, Enna (2024). Sijaishuoltopaikasta "hatkaaminen": sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä hatkaamisen syistä, haasteista ja puuttumiskeinoista. Pro-gradu tutkielma. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024103188269>

Rautavuo, Ville (2024). Välittääkö kukaan, jos vain häipyy: sijaishuoltopaikasta kadonneet lapset ja nuoret Helsingin Sanomissa vuosina 2013–2023. Opinnäytetyö. Centria ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/861180>

Ståhl-Tikkanen, Sanna; Valkonen, Pia (2024). Lapsen hatkaaminen lastensuojelun sijaishuollon työntekijän työhyvinvointiin vaikuttavana tekijänä. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/853663>

Suominen, Susanna (2024). Hatkassa: miksi yhteiskuntamme ei välitä hatkaavista lapsista? Opinnäytetyö (YAMK). Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/861162>

Toivo, Katja (2024) ”Ja kukaan ei tullut”: Rakenteellisen välinpitämättömyyden ilmentymät sijaishuollosta luvatta poissaolleiden näkemyksissä. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/161963>

Virolainen, Maria (2024). Pitkään tai toistuvasti hatkaavat nuoret sosiaalityön haasteena. Pro-gradu tutkielma. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202402055675>

Wacker, Annika (2024). Nuoren suojele sijaishuollossa: Haastattelututkimus nuorisokodin ohjaajille. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/154291>

2023

Ant-Wuorinen, Moila; Rantanen, Janita (2023). Hatkassa sijaisperheestä: perhehoitajien kokemuksia ja näkemyksiä lapsen sijaishuoltopaikasta luvatta poistumisesta ja sinne

palaamatta jättämisestä. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/803145>

Bisi, Miriam (2023). Luvattomalta poissaololta palautetun lapsen kanssa työskentely nuorten vastaanottoyksikössä. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/806126>

Hiissa, Jasmin (2023) Hatkassa ja hukassa: sijoitettujen nuorten luvattomat poissaolot turvallisuusnäkökulmasta. Pro-gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/92493>

Jukola, Jenna; Juuti, Jenna; Keski-Posso, Kristiina (2023). Hatkaamisen riskitekijät ja ennaltaehkäisy: lastensuojelun sijaishuoltopaikasta luvatta poistuminen nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/810749>

Kettunen, Reetta (2023) Sijaishuollon työntekijöiden ja nuorten vuorovaikutusosaaminen hatkaamisen jälkeisissä vuorovaikutustilanteissa: lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä. Pro-gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/92353>

Koho, Anna-Sofia (2023). Satakuntalaisten lastensuojelulaitosten käytäntöjä ja näkökulmia lasten hatkoilta paluuseen. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/817416>

Oksanen, Juha (2023) Moniammatillisuus lastensuojelun sosiaalityön viranomaisyhteistyössä nuoren poistuessa luvatta sijaishuoltopaikasta. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/items/7d5bbee1-674c-4e58-9dde-0bfe62f9f448>

Riihimäki, Kaisla (2023). Hatkaamiseen taustalla vaikuttavat tekijät sijaishuollossa kuvattuna nuorten sekä työntekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/798972>

Rupponen, Antero; Jämsä, Elina; Pajunen, Samuli (2023). Sijaishuoltopaikasta luvatta poistuminen ja sinne palaamatta jättäminen: työntekijöiden kokemuksia sijaishuollon toimintatavoista. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/811341>

Räsänen, Pia; Jama, Abdulkadir (2023) ”Mutta onhan se totta että hatkaaminen on todella itsetuhoista ja vaarallista.”: Lastensuojelun sijaishuoltopaikasta hatkaaminen sitä kokeneiden näkökulmasta. Pro-gradu tutkielma.

<https://www.utupub.fi/handle/10024/175063>

Vuorio, Kaisa (2023). Sijaishuoltopaikasta luvattomasti poistuneisiin nuoriin liittyviä kokemuksia Itä-Uudellamaalla: lastensuojelun, poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen

näkökulmasta. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/790606>

2022

Järvinen, Leena (2022). Huostassa hatkaamatta: tarveanalyysi ja kehittämissuhteet. Opinnäytetyö (YAMK) LAB-ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/755235>

Niininen, Aki (2022). Palokan nuorisokodin ohjeistus hatkanuoren etsimiseksi.

Opinnäytetyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/756027>

Rentola, Sanna (2022). Poliisin ja lastensuojelun välinen virka-apu lapsen ollessa luvatta poissa sijaishuoltopaikastaan. Opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/785865>

Selkämaa, Anniina (2022). Sosiaalityöntekijöiden tuottamia narratiiveja hatkalaisuudesta: Sijaishuoltopaikasta luvatta poissaolevat lapset sosiaalityön näkökulmasta. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/142958>

Syrjäläinen, Tuija (2022) "Hatka on taas": karanneena vai kadonneena? Pro-gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/79855>